

PAŃSTWOWA RADA OCHRONY PRZYRODY
– KOMISJA DS. OCHRONY GATUNKÓW
THE STATE COUNCIL FOR NATURE CONSERVATION
– SPECIES CONSERVATION COMMITTEE

Ministerstwo Klimatu i Środowiska,
ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa, kog@prop.gov.pl

PROP-KOG/2024-2

10 czerwca 2024 r.

Opinia

w sprawie odstąpienia od zakazu umyślnego zabicia do 20 osobników żubra

W odpowiedzi na pismo z dnia 15.02.2024 r., znak: DZP-WG.6401.43.2024.EB, Komisja PROP ds. Ochrony Gatunków **opiniuje negatywnie** wniosek Podlaskiej Izby Rolniczej, dotyczący wydania zezwolenia na odstrzał do 20 osobników żubra *Bison bonasus*, bytujących w stanie dzikim na terenie gmin: Gródek, Michałowo, Supraśl (powiat białostocki), Orla (powiat bielski), Dubicze Cerkiewne, Hajnówka, Narew, Narewka (powiat hajnowski), Krynki, Sokółka, Szudziałowo (powiat sokólski).

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 56 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody, odstąpienia od zakazów, o których mowa w ust. 52 ust. 1 tej ustawy, obowiązujących wobec gatunków chronionych, mogą być przyznawane jedynie w przypadku braku rozwiązań alternatywnych. W przedmiotowym wniosku nie zamieszczono informacji o stosowaniu takich rozwiązań lub o ich braku.

We wniosku brak jest również jasnego wskazania i uzasadnienia, na podstawie której z dozwolonych przesłanek, uzasadniających konieczność zastosowania odstąpienia od zakazów, spośród wymienionych w art. 56. ust. 4 pkt 1–6 ustawy zezwolenie miałyby zostać wydane. Nie zostały też wskazane konkretne osobniki z objawami chorobowymi, ranne lub agresywne, które powinny zostać wyeliminowane. Brak jest też informacji na jakiej podstawie oceniono liczbę osobników wskazanych we wniosku do eliminacji. Czy jest to prognoza oparta na dokonanych ostatnio obserwacjach terenowych, czy wynika to z odstrzałów wykonanych w poprzednich latach? Z obszernego uzasadnienia zawartego we wniosku wynika, że głównym problemem na terenie wskazanych gmin jest poziom powodowanych przez żubry konfliktów z człowiekiem, wynikający ze wzrostu liczebności populacji, a przede wszystkim rozmiar szkód w uprawach rolnych i infrastrukturze (niszczenie rowów melioracyjnych i ogrodzenia). Problem osobników chorych, ewentualnie agresywnych, jest opisany tylko jako zjawisko, które może się przyczyniać do intensyfikacji szkód, zatem wnioskodawcy chodzi raczej o redukcję liczebności populacji, niż o usunięcie konkretnych osobników.

Ponieważ jednak we wniosku wskazano, że przedmiotem eliminacji będą chore, ranne i agresywne osobniki żubra, Komisja zwraca uwagę, że odstrzał lub inna forma usuwania z populacji ściśle określonej liczby osobników powinny być dokonywane, w uzasadnionych przypadkach (np. ze względu na stan zdrowotny, cierpienie lub zdarzenia losowe), przez

instytucje sprawujące opiekę nad stadami żubrów, które regularnie prowadzą przegląd stad , mają wiedzę o osobnikach wykazujących objawy chorobowe czy nietypowe zachowania i współpracują z doświadczonymi lekarzami weterynarii. Tylko one mają środki i doświadczony personel, aby szybko reagować w takich przypadkach. Wnioskodawca – Podlaska Izba Rolnicza – nie jest instytucją powołaną i kompetentną do zarządzania populacjami ściśle chronionego gatunku, jakim jest żubr.

Agresja żubrów, wskazywana we wniosku jako jedna z przesłanek odstrzału, nie znajduje potwierdzenia w ewidencji naukowej. Zgodnie z badaniami prowadzonymi na terenie objętym wnioskiem, agresywne zachowania żubrów zdarzają się tam niezmiernie rzadko (0,4% przypadków kontaktu człowieka z żubrami), a ich przyczyną w 85% przypadków jest zbyt bliskie podchodzenie lub płoszenie żubrów¹. Agresywne zachowania żubrów są więc najczęściej reakcjami obronnymi, których można i należy unikać, poprzez niedopuszczanie do niepokojenia żubrów i zachowanie odpowiedniego dystansu, a w przypadku pojawienia się sytuacji konfliktowych - wezwanie odpowiednich służb lub instytucji.

We wniosku podano też niezgodne z prawdą informacje o ok. 800 osobnikach, z liczącej w 2022 r. 829 osobników populacji żubra, wychodzących poza kompleks Puszczy Białowieskiej. W kilku miejscach wnioskodawca wspomina o konieczności redukcji populacji żubrów z powodu przekroczenia ustalonych arbitralnie (nie opartych na przesłankach naukowych) docelowych wielkości populacji. W ocenie Komisji nie jest to wystarczające uzasadnienie konieczności odstrzału gatunku ściśle chronionego. Dotyczy to zarówno braku podstaw merytorycznych, jak i niewyczerpanie żadnej z przesłanek wspomnianego art. 56 ust. 4 ustawy, uprawniających do wydania zezwolenia na odstępstwa od zakazów.

dr hab. Sabina Pierużek-Nowak, prof. UW

przewodnicząca KOG PROP
[podpisano elektronicznie]

Otrzymują:

- Ministerstwo Klimatu i Środowiska
- Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
- Członkowie PROP
- a/a

¹ Haidt i in. 2018. Human and the beast – Flight and aggressive responses of European bison to human disturbance. PLoS ONE 13(8): e0200635.